

ጳጳ8-1ጫ

”ጤናማ የሆነ ፍርሃት” የሰውን የሕይወት አቅጣጫ ይለውጣሉ

እግዚአብሔር በሰው ሕይወት ውስጥ ከፈጠራቸው ልዩ ልዩ ስሜቶች መካከል አንደኛው “ፍርሃት” ነው። የመጀመሪያው ሰው፣ አዳም እግዚአብሔርን “በአትክልቱ ቦታ ውስጥ የአንተን ድምጽ ሰማሁ፤ ራቁቴንም ስለሆንሁ አንተን በመፍራት ተደበቅሁ” (ዘፍ. 3፥10) ሲል በተፈጥሮው የፍርሃት ስሜት በውስጡ እንደነበረ ማየት እንችላለን። በዚህ ዓለም ውስጥ “ፍርሃት ፈጽሞ የለብኝም” የሚል ሰው ቢኖር፣ ያ ሰው ጤናማ መሆኑ በጣም ሊያጠራጥረን ይገባል። አንዳንድ እውነተኛ የሌላቸው የሃይማኖት ክፍሎችና ፍልስፍናዎች፣ “ከሰው ሕይወት ውስጥ “ፍርሃትን” ፈጽሞ ለማጥፋት እንችላለን” በማለት ያስተምራሉ። ያልተረዱት ነገር ቢኖር ግን “እናደርጋለን” የሚሉትን ማድረግ ቢችሉ ኖሮ፣ ሰውን ጤናማ የሆነ ሕይወት እንዳይኖር የሚያደርጉ መሆናቸውን ነው። “እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ ሁሉ መጀመሪያ ነው” ቢሆንም፣ እንዲሁም “ጤናማ ካልሆነው ፍርሃት” ክርስቶስ ሰውን ነጻ ሊያወጣው እደሚችል ብናውቅም፣ በሌላ በኩል ግን ፍሬያማና እንዲሁም ጤናማ ሕይወት ለመኖር፣ በሰው ሕይወት ውስጥ “የፍርሃት” ስሜት መኖሩ በጣም አስፈላጊ መሆኑን ልናውቅ ይገባናል።

በእኔና በእናንተ ሕይወት ውስጥ ምንም ዓይነት ፍርሃት ባይኖር፣ በመንፈሳዊውም ሆነ በምድራዊው ሕይወታችን ጤናማ ኑሮ መኖር አንችልም ነበር። ለምሳሌ “በከፍተኛ ፍጥነት የሚበር መኪና ሊገጨንና ከፍተኛ ጉዳት ላይ ሊጥለኝ ይችላል” የሚል ፍርሃት በውስጣችን ባይሰማን፣ ብዙዎቻችን ያለጥያቄ የመኪና መንገድ በማቋረጥ ራሳችንን ከፍተኛ አደጋ ላይ እንጥል ነበር። እግዚአብሔር የፍርሃትን ስሜት በሰው ሕይወት ውስጥ እንዲኖር ካደርገ፣ እርሱ በሰው ሕይወት ውስጥ መጥፎ ነገር ስለማይፈጥር ጠቃሚነቱን ሙሉ በሙሉ አምኖበት ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ፍርሃት በሰው ሕይወት ባይኖር ኖሮ “ድፍረትና” እንዲሁም “በእግዚአብሔር መታመን” ምን እንደሆነ መረዳት አይችልም ነበር። ምክንያቱም ሰው በውስጡ ፍርሃት ካልተሰማው፣ “በእግዚአብሔር መታመን አለብኝ” በማለት ወደ እግዚአብሔር አይጠጋም ነበር። ዳዊት “አምላክ ሆይ! አንተ ከእኔ ጋር ስለሆንህ ለሞት በሚያስፈራ ጥቅጥቅ ጨለማ ባለበት ሸለቆ ውስጥ ባልፍ እንኳ፣ ክፉ ነገር ይደርስብኛል ብዬ አልፈራም...” (መዝ. 23፥4) ሲል በአካባቢው የነበረው የሚያስፈራ ሁኔታ በእግዚአብሔር ላይ እንዲታመን እንዳደርገው እናያለን።

ሁሉም ዓይነት ፍርሃት ጥሩ ነው ማለት አይደለም። ጎጂም የሆነ ፍርሃት እንዳለ መርሳት የለብንም። “ፍርሃት” ጎጂ የሚሆነው፣ ሰይጣን ጥሩውን ፍርሃት እየቀለበሰ ሰው በሕይወቱ እንዲጎዳበት ስለሚያደርግ ብቻ ነው። ለዚህ ነው የሥነ አዕምሮ ሊቅ የነበረው ሲግመንድ ፍሮይድ እንኳን ፍርሃትን “ተፈጥሮአዊ ፍርሃትና” እንዲሁም “ከመጠን ያለፈ ፍርሃት” በማለት ነው ለሁለት የከፈለው። ጤናማ ፍርሃት ሰውን ሊጎዳው ከሚችል ነገር ራሱን አስቀድሞ

እንዲጠብቅ የሚረዳው ሲሆን፤ ከመጠን ያለፈው ፍርሃት ደግሞ እንዳይሠራ፤ ውሳኔ አድርጎ እርምጃ እንዳይወስድ እጁን አስሮ የሚያስቀምጠው ኃይል ነው። ሐዋርያው ዮሐንስ “ፍጹም ፍቅር ፍርሃትን አውጥቶ ይጥላል እንጂ በፍቅር ፍርሃት የለም፤ ፍርሃት ከቅጣት ጋር የተያያዘ ስለሆነ የሚፈራ ሰው ፍቅሩ ፍጹም አይደለም” (1 ዮሐ. 4፣18) ሲል ጤናማ ያለሆነውን ዓይነት “ፍርሃት” ማለቱ ነው።

እግዚአብሔር ፍርሃት በሰው ሕይወት ውስጥ እንዲኖር ያደረገበት አንደኛው ምክንያት፤ የሰውን ሕይወት አቅጣጫ እንዲለውጥ በማሰብ ነው። የባቢሎን ንጉሥ የነበረው ቤልሻዛር በእግዚአብሔር ላይ ልቡን አመጸኛና ትዕቢተኛ ባደረገ ጊዜ እግዚአብሔር አቅጣጫውን ለመለወጥ የተጠቀመው በውስጡ ፍርሃትና ድንጋጤ በማኖር ነበር። “ወዲያው ፊቱ ገረጣ፤ ከድንጋጤውም ብዛት የተነሳ ጉልበቱ ተብረከረከ” (ዳንኤል 5፣6) ይላል። ኤች. ደብሊው ቢቸር የተባለው ጸሀፊ ደግሞ በሰው ሕይወት ውስጥ ፍርሃት የሚሰጠውን ጠቃሚ አገልግሎት ሲገልጽ “እግዚአብሔር በሰው ነፍስ ውስጥ የተሰፋና የድፍረትን ስሜት እንደተከለ ሁሉ፤ ፍርሃትንም በውስጡ አስቀምጧል። “ፍርሃት” በሰው አዕምሮ ውስጥ የተቀመጠ ልዩ ደወል ነው፤ አደጋ ወይም ክፉ ነገር መቃረቡን ሲያውቅ፤ በመደወል ለሰው አስፈላጊውን መስጠንቀቂያ የሚሰጥ ጠቃሚ የሆነ መሣሪያ ነው” አለ።

ብዙዎቻችን ለማወቅ የምንጓጓው “ፍርሃት” በሰው ሕይወት ውስጥ እንዴት አድርጎ ለውጥን ሊያመጣ እንደሚችል ነው። ሰዎች የሕይወታቸውን አቅጣጫ (ይዘታ) ለመለወጥ መቼ እንደሚወስኑ እናውቃለን? አንዱ አዋቂ ይኸውም ጥያቄ ቀርቦለት ሲመልስ “ሰው ባለበት ሁኔታ ቢቆይ የሚደርስበት ጉዳት (መጥፎ ነገር) ለውጥ ለማድረግ ሲፈልግ ከሚሰጠው ፍርሃት ጋር ለወዳደር ውጤቱ እኩል ከሆነ፤ ያኔ ሰው ለውጥን ለመቀበል ፈቃደኛ ይሆናል” አለ። ሰው በዕለታዊ ሕይወቱ “አይሳካልኝ ይሆናል” የሚል ፍርሃት፤ ተቀባይነት የማጣት ፍርሃት፤ ጉዳት ይደርስብኛል የሚል ፍርሃት “ያመኝ ይሆን?” የሚል ፍርሃት ሌሎች ሰዎች ምን ያስቡ ይሆን የሚል ፍርሃት ሲሰማው፤ በህይወቱ አንዳንድ መሠረታዊ ለውጦችን እንዲያደርግ የበለጠ ይገፋታል። ከዚህ ውስጥ አንዳንዶቹን ምን ጊዜም ቢሆን ከሕይወቱ ፈጽሞ ሊያስወግዳቸው የሚችላቸው አይደሉም። አንዱን ዓይነት ፍርሃት ተወጣሁት ሲል፤ ሌላው ዓይነት ፍርሃት ብቅ ይላል። ፍርሃቱ እውነትነት ያለው ሊሆንም ላይሆንም ይችላል።

የሁላችንም ፍርሃት አንድ ዓይነት አይደለም። አንዱን ያስፈራው ሁኔታ፤ ሌላውን ላያስፈራው ይችላል። ለመሆኑ ፍርሃት ምንድነው? የዌብስተር መዝገበ ቃላት ፍርሃትን ሲገልጽ፤ “አደጋ ወይም ክፉ ነገር ይደርስብኝ ይሆናል በማለት የሚሰማ የድንጋጤ፣ የስጋትና የመንፈስ መረበሽ ስሜት ነው” ይለዋል። ሌላው ጸሃፊ ደግሞ ስለ ፍርሃት ሲጽፍ “ሰውን በሕይወቱ ውሳኔ እንዲያደርግ የሚገፋት አራት ዋና ዋና ነገሮች አሉ፤ ይኸውም፤ ፍርሃት፣ ተስፋ፣ እምነትና ፍቅር ናቸው። ከሁሉም የሚበልጠው ግን ፍርሃት ነው። ፍርሃት በቅደም ተከተልነቱና ፍሬ በማሳየት የመጀመሪያ ነው። “የጥበብ መጀመሪያም ፍርሃት” ነው የተባለው እውነት ነው። የኃጢአት፣ የወንጀል ዋና ምክንያት ምን እንደሆነ የእግዚአብሔር ቃል ይገልጻል፤ ያም ሰዎች ፈሪሃ እግዚአብሔር ፈጽሞ ስለሌላቸው ነው” አለ። አንዳንድ ሰዎች ‘ፍርሃት’ ደካማነት መስሎ ስለሚሰማቸው፤ ወይም “ፍርሃት የሚሰማኝ ደካማ በመሆኔ ነው” ብለው ስለሚገምቱ፤ በተለያዩ መንገድና ዘዴ ራሳቸውን ለመደበቅ ሲሞክሩ ይታያሉ። አንድ ጊዜ በቱርክ ጦርነት ዘመን አንድ የጦር መኮንን ወታደሮቹ ሞትን እንዳይፈሩ ለማደፋፈር ሲል “በጦርነት ውስጥ ብትሞቱ ዛሬውኑ ከኢየሱስ ጋር እራት ትበላላችሁ” አላቸው። በጦርነቱ መካከል ከወታደሮቹ መካከል አንደኛው ጦርነቱን ፈርቶ ሸሸ። ከሸሸበት ይዘው ካመጡት በኋላ

መኮንኑ ያንን ወታደር “ለምንድነው ከክርስቶስ ጋር እራት ለመብላት ያልፈለግኸው?” ብሎ ጠየቀው። ወታደሩም “ጾም ላይ ስለሆንኩ ነው” ሲል መለሰለት ይባላል። ብዙዎቻችን በውስጣችን ያለውን ፍርሃት የምንሸፍንበት ብልሃትና ዘዴ እንኳን ሌላውን ራሳችንንም የሚያስቀንና የሚያስገርመን ነው።

1. ሰው እውነተኛ የሆነና ያልሆነ ፍርሃት አለበት

“እውነተኛ ፍርሃት” ቀደም ሲል እንዳየነው ሕይወታችንን ሊጎዳ የሚችለውን ነገር እንዳንደፍር ማስጠንቀቂያ የሚሰጠን ምልክት ነው። ፍርሃት የተፈጥሮን ሕግና እንዲሁም ሌላውን ዓይነት ሕግ እንድናከብር ያደርገናል። ሕግ የምንጥስ ከሆነ፣ በሕግ አፍራሽነታችን የሚደርስብንን ቅጣት በእርግጥ ልንፈራ ይገባል። ሕግ ካልጣስን ግን፣ ሕግ አስከባሪዎችን የምንፈራበት ምክንያት አይኖረንም። “ሕግ ብጥስ እቀጣለሁ” የሚል ፍርሃት ከሌለብን፣ ሕግ እንዳንጥስ የሚከለክለን የለም። ለምሳሌ ብዙዎቻችንን ከተወሰነው ፍጥነት በላይ መኪናችንን እንዳናሽከረክር የሚያደርገን፣ ሕግ በመጣሳችን ሕሊናችንን ስለሚቆረቁረን ሳይሆን፣ የትራፊክ ፖሊስ አስቁሞ የቅጣት ትኬት ይሰጠናል ብለን ስለምንፈራ ብቻ ነው። ይህን ዓይነት ፍርሃት እውነተኛና ጤናማ ፍርሃት ነው።

እውነተኛነት የሌለው ፍርሃት ማለት ደግሞ፣ ሊሆንም ሳይሆንም በሚችል ሁኔታ ላይ አዕምሮአችንን እንዳያስብ በፍርሃት ሰንካላ የሚያደርገው ኅይል ነው። በአጭሩ “ይሄ ቢደርስብኝስ!” የሚል ፍርሃት ነው። ይህ ዓይነት ፍርሃት ክርስቲያኖች ሕይወት ውስጥ ሲኖር፣ በእግዚአብሔር ኅይልና ፍቅር አለመተማመናቸውን ያሳያል። በዚህ ዓይነት ፍርሃት ውስጥ የሚጨነቁ ሰዎች ቁጥራቸው በየጊዜው እየጨመረ መሄዱን የሥነ አዕምሮ ሊቃውንት ይናገራሉ። እኔና እናንተ ዛሬ በሕይወታችን ትልቁ ፍርሃታችን ምን እንደሆነ ውስጣችንን ስንመረምር ጤናማ ባልሆነ ፍርሃት አዕምሮአችን ተሞልቶ ትርጉም ያለው ሕይወት እንዳይኖረን ሆነን ይሆን? አንዳንዶች “የምፈራው ነገር ይደርስብኛል” ብለው በመስጋት ብቻ ከቤታቸው የማይወጡ አሉ። በእውነት ላይ ያልተመሠረተ ፍርሃት በቀላሉ የማይለቅ፣ አዕምሮን የሚሞላ ተጨባጭነት የሌለው “የደመና ማዕበል” ብቻ ነው፤ የአዕምሮ ህመምተኞች የችግራቸው ትልቁ ምክንያት “ፍርሃት” እንደሆነ የሥነ አዕምሮ ሀኪሞች ይናገራሉ። እውነተኛነት የሌለው ፍርሃት ከመጠን ያለፈ ሲሆን፣ የሰውን የጤንነት አቋም የሚያዛባ እንደሚሆን ሀኪሞች ይናገራሉ። ይኸውም፣ የደም ግፊት ይጨምራል፣ አንጀት የመፍጨት ሥራውን ይቀንሳል፣ በደማችን ውስጥ ያሉት ንጥረ ነገሮች ተመጣጣኝነታቸው ይዛባል። በዚህ ሁኔታ ሰውነታችን ላጋጠመው ግፊት መሸነፍ ይጀምራል። አንዳንድ ሀኪሞች ሰው ከሚሰማው የሕመም ስሜት ሰማንያ አምስት (85%) ከመቶው የሚመጣው ከመጠን ካለፈ ፍርሃት እንደሆነ ይናገራሉ።

2. ሰው “መጨረሻዬ አያምር ይሆናል” የሚል ፍርሃት አለበት

ብዙ ሰዎች የመጨረሻው እንደ መጀመሪያው አይሆንም ወይንም የተለየ ይሆናል የሚል ፍርሃት አላቸው። በተፈጥሮአችን ተረት እንኳን የታሪኩ አጨራረስ ጥሩ ካለሆነ ደስ አይለንም። የሚያስፈራ ሁኔታ ሲያጋጥመን፣ በወቅቱ የምናልፍበት ሁኔታ ሳይሆን መጨረሻው የከፋ ይሆናል የሚለው ሀሳብ የበለጠ ያሳስበናል። ስለሆነም “መጨረሻው የከፋ አይሆንም” ብሎ የሚያጽናናን ሰው እንፈልጋለን። ለምሳሌ ትዳራቸው ሳያስቡት ድንገት የፈረሰባቸው አንዳንድ ሰዎች በፍርሃት ተሞልተው የሚጠይቁት ጥያቄ “መጨረሻዬ ምን ዓይነት ይሆናል?” የሚል ነው። ሕይወታቸው ቀደም ሲል እንደነበረው እንደማይሆን ግልጽ ነው። ይሁን እንጂ የተቀረው

የሕይወት ዘመናቸው መከራ የበዛበት፣ ፍጹም ደስታ የማይኖረው ይሆናል ማለት አይደለም። እዚህ ላይ መረዳት የሚገባቸው ነገር ቢኖር “ፍጹሙ የተለየ (የተለወጠ) ይሆናል” በሚለው መካከል ልዩነት እንዳለ ነው። ትዳራቸው በመፍረስ የሕይወታቸው አቋምና መልክ ይለውጥ እንጂ፣ ከዚህ በኋላ ደስታ የራቃቸው ሆነው ይኖራሉ ማለት እንዳልሆነ መገንዘብ ይገባቸዋል። ሰው የተለወጠ የሕይወት አቅጣጫ ለመቀበል ፍርሃት ሲሰማው፣ ያንን የፍርሃት ስሜት ማሸነፍ ካልቻለ፣ ሕይወቱን አዲስ አቅጣጫ በማስያዝ ሊያገኝ የሚችለውን የሕይወት እድገት ሳይገኝ ይቀራል።

መጨረሻው ያማረ የድል ታሪክ ሁላችንም እንወዳለን። ስለሆነም ከዚህ የተለየ ድል የሌለበት ታሪክ መስማት አንፈልግም። የድል ታሪክ ብቻ መስማት የምንፈልገው፣ የእኛም የሕይወት እርምጃ ድል (አሸናፊነት) ያለበት እንዲሆን ስለምን ፈልግ ብቻ ነው። ብዙ ጊዜ ግን የምንዘነጋው ነገር “መልካም ናቸው” የምንላቸው ሁኔታዎች የሕይወታችንን አቅጣጫ ወደ ጥሩ ሁኔታ ከሚለውጡት ወይም ወደ በለጠ እድገት ከሚያራምዱት ይልቅ፣ የእኛን ፍላጎት ሳይጠብቁ የሚከናወኑት ሁኔታዎች ወይም መጥፎ መጨረሻ አላቸው የምንላቸው የተሻለ ውጤት እንዳላቸው ነው። “ሁሉም መልካም ነው” በምንለው ሕይወት ውስጥ ስንኖር ከምናገኘው ዕድገትና ለውጥ ይልቅ “አታጋይ በሆነ ሁኔታ” ውስጥ ስናልፍ የሚኖረን ዕድገትና ለውጥ ይበልጣል። አንዳንድ ክርሲያኖች “የድል ታሪክ” ብቻ ማውራት ይወዳሉ። “እግዚአብሔር የተአምራት አምላክ ነው፣ ጠንካራ እምነት ካላችሁ በእናንተም ይሁንኑ ያደርጋል” በማለት ይናገራሉ። ይህንን ሁላችንም እናምናለን። ምንም ክፋት የለበትም። ይሁን እንጂ፣ ችግሩ አማኝ በመከራና በአታጋይ ሁኔታ ውስጥም የሚያልፍ መሆኑን አለመናገራቸው ነው። በምድር ያለው ሕይወታቸው ጣፍጠላቸው ዘመናቸውን የጨረሱ፣ እንዲሁም ዛሬም በዘመናችን ሁልጊዜ ተመችቶአቸው የሚኖሩ አማኞች እጅግ በጣም ጥቂቶች እንደሆኑ መርሳት የለብንም። ይሁን እንጂ አብዛኛዎቻችን የተመቻቸ ሕይወት መኖር ባለመቻላችን ብቻ በመንፈሳዊ ሕይወታችን ደካማዎች ነን ማለት አይደለም። እግዚአብሔር ጥሩም ሆነ መጥፎ መጨረሻ ያላቸውን ሰዎች ሕይወት፣ እንደ አስፈላጊነቱ ለክብሩ ሊጠቀምበት ይችላል።

ሰው በተፈጥሮው ለውጥን ይፈራል። ካወቀው፣ ለረጅም ጊዜ ከኖረበት ሁኔታና አካባቢ ወጥቶ አዲስ ነገር ለመሞከር ድፍረት የለውም። ኢዮብ ምንም ያህል ጸድቅና ብርቱ ሰው ቢሆንም፣ እርሱ እንኳን የራሱ ፍርሃት እንደነበረው አልሸሸገም። በመከራ ውስጥ ታሽቶ ካለፈ በኋላ እግዚአብሔርን ሙሉ በሙሉ በማወቅ ፍጹም የተለወጠ ሕይወት እንዲኖር ጥሪ ሲደርሰው፣ “እልል!” ብሎ በመቀበል ፈንታ “የፈራሁት ነገር መጥቶብኛል፤ የተሠቀቅሁበትም ነገር ደርሶብኛል” (ኢዮብ 3፣25) አለ። ቀደም ሲል ኢዮብ በምን ዓይነት ፍርሃት ውስጥ እንደነበረ፣ ምን ያስፈራው እንደነበረ መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ስለማይናገር ምክንያቱን አናውቅም። ይሁን እንጂ አንዳንዶች ኢዮብ “የፈራሁት ነገር መጥቶብኛል...” ሲል የተናገረውን ቃል ያለአግባብ በመተርጎምና በመቀልበስ፣ “ይደርስብኛል ብለህ ከፈራህ፣ ያ የፈራሽው ነገር ሊደርስብህ ይችላል” በማለት ከመስመር የወጣ ትምህርት የሚያስተምሩ አሉ። እነዚህ አስተማሪዎች ያልተረዱት ነገር ቢኖር ከፍርሃት ፍጹም ነጻ የሆነ ሰው እንደሌለ ነው። ሌላው ቀርቶ ራሳቸውን መስዋዕት አድርገው ለመስጠት የተዘጋጁት ታላላቅ የእግዚአብሔር ሰዎችም እንኳን ከፍርሃት ፍጹም ነጻ አልነበሩም። ሲድራቅ፣ ሚሳቅና አብደናጎ “ለሌሎች አማልክት አንሰግድም (ዳንኤል 3፣26-30) በማለታቸው ሕይወታቸውን በአደጋ ላይ ጥለውት ነበር። ከፊት ለፊታቸው የእቶን እሳት ሲነድ፣ “ሃሌሉያ!” በማለት እንዳልጨፈሩ እርግጠኞች ነን። የእሳቱ ጎይለኛነትና በእሳት ተቃጥሎ መሞት የማይስፈራቸው ቢሆን ኖር፣ ሰው መሆናቸውን እንጠራጠር ነበር። ዳንኤልም ከአንበሶች ጉድጓድ እንደሚጣል ሲያውቅ (ዳንኤል 6)፣ ምንም ዓይነት ፍርሃት አልነበረበትም

ማለት አይደለም። ሌላው ቀርቶ ኢየሱስ ራሱ እንኳን የሚቀበለውን የመከራ ጽዋ በማወቅ “አባት ሆይ!” የሚቻልህ ከሆነ ይህ የመከራ ጽዋ ከእኔ ወዲያ ይለፍ... (ማቴ. 26፥39)” በማለት ሲጸልይ፥ በውስጡ የነበረውን ስሜት ጥሩ አድርጎ ይገልጽልናል። ማወቅ ያለብን ነገር ቢኖር ግን ከላይ የጠቀስናቸው ሰዎችም ሆኑ ሌሎች በወቅቱ የተሰማቸው “ፍርሃት” ቆራጥ የሆነ ውሳኔ ለማድረግ እንዳይችሉ እንቅፋት ያልሆነባቸው መሆኑን ነው። ከላይ ያየናቸው “የዘመኑ የእምነት አስተማሪዎች” (Faith teachers) እንደሚሉት ቢሆን ኖሮ ሌላው ቀርቶ ኢየሱስ እንኳን “ኃጢአተኛ ነው” ይባል ነበር። እንዲሁም ብዙዎቻችን በሕይወታችን ብዙ ዓይነት ፍርሃት ስላለብን፥ ብዙ ከፉ ነገር በሕይወታችን በደረሰብን ነበር። እግዚአብሔር አድንቆ የተናገረለት ዳዊት እንኳን ፍርሃቱን አልደበቀም። “ከፍርሃቴ የተነሳ ማንንም ማመን አልችልም፤ ባለሁበት ጊዜ እንኳን እምነቴን አልተውሁም” ይላል (ዳዊት 116፥11)።

.....
በሚቀጥለው ክፍል እስክንገናኝ፥ የጌታ ጸጋና ሰላም ከሁላችን ጋር ይሁን።